

Literatura: Literatury o veřejných sbírkách téměř není. Píše o nich snad jen Josef Hoffmann ve Slovníku veřejného práva (str. 181 a n.). Přehled předpisů týkajících se veřejných sbírek je obsažen hlavně v těchto příručkách:

Dusil-Kliment: Spolky, shromáždění a politické strany.

Vyhnanovský: Licence a jiná policejní povolení.

Konařík: Výbor státních a zemských zákonů pro bezpečnostní, policejní a správní službu.

Bohuslav Nechvátal:

VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ Z 5. LEDNA 1944, SB. Č. 6 O NĚKTERÝCH ZMĚNÁCH V OBORU DANÍ PŘÍMÝCH A DANĚ Z OBRATU.

Ve Sbírce zákonů a nařízení vyšlo dne 10. ledna 1944 vládní nařízení Sb. č. 6/1944, kterým byla nově upravena některá ustanovení v oboru přímých daní a daně z obratu. Změny týkají se z valné části formálních ustanovení zákona o přímých daních a jsou důsledkem změn v materiální části tohoto zákona, jak je představují zvláště vládní nařízení Sb. č. 105/1943, č. 233/1943 a č. 4/1944.

Vládní nařízení dělí se na 3 části.

V části I. v §§ 1 až 3 je normována změna vyměřovacího období, prakticky vlastně návrat ke stavu před novelou provedenou zákonem Sb. č. 226/1936. V souvislosti s touto změnou zrušuje se v § 4 ustanovení části druhé, čl. 1, odst. 3 citovaného zákona Sb. č. 226/1936 o daňových dvanáctinách.

V části II. přináší § 5 novou úpravu ustanovení § 204 zákona o přímých daních a § 28, odst. 1, č. 3 vládního nařízení Sb. č. 314/1940 o dani z obratu, o účinné litosti v trestním řízení daňovém. §§ 6 a 7 upravují nově splatnost a vykonatelnost přímých daní. § 8 je jen nutným důsledkem nahrazení zvláštní daně výdělkové daní korporační a výdělkovou daní korporací.

V části III. je ustanovení o účinnosti nového nařízení a jeho provedení.

Část I.

§ 1.

Vyměřovací období.

(1) Daň důchodová, všeobecná daň výdělková, daň korporační, výdělková daň korporací, daň pozemková a daň domovní budou vyměřovány po uplynutí kalendářního roku (vyměřovací období) z důchodu v tomto vyměřovacím období dosaženého nebo z docíleného zisku nebo výtěžku. Tam, kde se v zákoně o přímých daních mluví o berním roce, rozumí se jím u těchto daní — počínajíc kalendářním rokem 1943 — kalendářní rok (vyměřovací období), za který se daň vyměřuje.

(2) Ustanovení zákona o přímých daních, podle kterých důchody, zisky nebo výtěžky, dosažené v kalendářním roce, jsou podkladem pro zdanění (osvobození, zvýhodnění, atd.) pro příští rok (berní rok) se mění proto u daní uvedených v odstavci 1 v tom směru, že výsledky kalendářního roku jsou rozhodné pro vyměřovací období.

(3) Místo důchodu, zisku nebo výtěžku za kalendářní rok může, jestliže je to přípustno, nastoupiti výtěžek za hospodářský rok, který končí ve vyměřovacím období.

Proti dosavadnímu stavu, kdy se vyměřovala daň po uplynutí kalendářního roku (z důchodu, zisku nebo výtěžku v tomto roce dosaženého) na nejbližší příští berní rok (ku př. z důchodu v roce 1941 na berní rok 1942) bude

nyňi vyměřena daň po uplynutí kalendářního roku (z důchodu, zisku nebo výtěžku v tomto roce dosaženého) za tento rok (ku př. z důchodu v r. 1943 za rok 1943). Kalendářní rok, za který se daň vyměřuje, je vyměřovacím obdobím.

Nové ustanovení zavádí pro obor všech přímých daní, t. j. pro daň důchodovou, všeobecnou daň výdělkovou, daň korporační, výdělkovou daň korporací, daň pozemkovou a daň domovní jednotný název pro období, za které se daň vyměřuje a to »vyměřovací období«.

Vyměřovací období se v zásadě kryje s kalendářním rokem, za který se daň vyměřuje. Tak jako tomu bylo dosud připouští se u poplatníků, jejichž hospodářské (obchodní, bilanční) období není totožné s kalendářním rokem, zdanění na podkladě tohoto hospodářského období, resp. jak vládní nařízení nyní říká, hospodářského roku.

Vyměřovací období vstupuje jako oficiální označení do daňového práva. Zavedením tohoto názvu odstraňuje se současně dosavadní pojem berního roku, který působil potíže zvláště části poplatnické veřejnosti, méně obeznané s daňovými předpisy. Vládní nařízení přináší tím žádoucí zjednodušení v daňověprávním názvosloví.

Svým obsahem je § 1 v první řadě náhradou dosavadního § 4 zákona o přímých daních, současně však nahraňuje do jisté míry i jednotlivá ustanovení materiální části cit. zák., pokud tato ustanovení mluvila o údobí zdanění pro jednotlivé daně přímé (§§ 56, 76, 104, 148, 176 cit. zák.). Je ovšem zřejmo, že takové rámcové ustanovení nemůže zachytiti všechny jemnosti, které vyžaduje odlišná struktura jednotlivých přímých daní. Mají proto tyto daně vždy ještě zvláštní ustanovení doplňující tento rámcový předpis (§ 25 vl. nař. Sb. č. 233/1943, § 5 vl. nař. Sb. č. 4/1944 a pod.).

Změna vyměřovacího období má svůj vzor v říšskoněmeckých daňových předpisech, není však ani pro zdejší daňové právo novinkou, byvši již dříve zavedena původním zákonem o přímých daních Sb. č. 76/1927. Návrat k praksi, která byla před novelou zákona o přímých daních v r. 1936 je podle pisatelova názoru krokem vpřed, poněvadž odstraňuje těžkosti, které se jevily v rozdílu mezi kalendářním a berním rokem. Ani kdysi snad uváděné potíže účetně-technické, pro které byl v r. 1936 zaveden berní rok, nemohou býti na překážku. Poplatníci musí si ovšem uvědomiti, že:

- a) daně nutno platiti předem za běžný rok,
- b) s placením nelze čekati na vyměření daně, t. j. až na doručení platebního rozkazu.

§ 2.

Ustanovení zákona o přímých daních o počátku a konci daňové povinnosti se mění u daní uvedených v § 1, odst. 1 v tom smyslu, že daň bude vyměřena po prvé za ten kalendářní rok, v němž daňová povinnost vznikla a při jejím zániku bude daň vyměřena naposled za ten kalendářní rok, v němž daňová povinnost zanikla.

Ustanovení § 2 je jen důsledkem změn provedených v § 1 a upravuje na podkladě nového vyměřovacího období počátek a konec daňové povinnosti.

Ustanovení § 2 nahraňuje, příp. mění ve větším či menším rozsahu dosavadní ustanovení §§ 23, 24, 60, 61, 90, 93, 107, 121 a 122 zákona o přímých daních, které pojednávají o počátku a konci daňové povinnosti u jednotlivých daní přímých, pokud ovšem tato ustanovení nebyla již zrušena vládními nařízeními Sb. č. 233/1943 a č. 4/1944.

§ 3.

Prvním vyměřovacím obdobím je kalendářní rok 1943. Důchod, zisk nebo výtěžek kalendářního roku 1942 (hospodářského roku 1941/1942) není podkladem pro vyměření vpředu uvedených daní. Hospodářský rok 1941/1942 nesmí však přesahovati časové období delší 12 měsíců.

Ustanovení § 3 přináší dárek finanční správy poplatnictvu. Za prvé vyměřovací období stanoví se kalendářní rok 1943. Poněvadž podle dosavadních ustanovení byly přímé daně naposled vyměřeny na berní rok 1942, t. j. z důchodu, zisku nebo výtěžku dosaženého v kalendářním roce 1941, bylo nutno zodpovědět otázku co s důchody, zisky nebo výtěžky kalendářního roku 1942. Tato otázka byla vyřešena ve prospěch poplatnictva v tom smyslu, že důchod, zisk nebo výtěžek kalendářního roku 1942 (hospodářského roku 1941/1942) není podkladem pro vyměření přímých daní, uvedených v § 1, odst. 1 vl. nař. Sb. č. 6/1944. Výnos kalendářního roku 1942 nebude tedy na podkladě tohoto ustanovení podroben přímým daním.

Tím, že vypouští kalendářní rok 1942 ze zdanění, přiznává § 3 zaslouženou bonifikaci poplatníkům, jimž na podkladě zákona Sb. č. 226/1936 byl zdaněn výnos roku 1936 dvakrát. Tato výhoda přichází však k dobru nejen těm, u nichž zmíněný rok 1936 byl podroben daní jak na berní rok 1936, tak i na berní rok 1937, nýbrž všem poplatníkům, tedy i těm, kteří po roce 1936 nově vstoupili do daňové povinnosti.

Podobné výhody dostalo se kdysi poplatnictvu při zavedení zákona Sb. č. 76/1927 o přímých daních, jehož působnost počínala kalendářním rokem 1927, takže výnos roku 1926 zůstal nezdaněn.

Aby nebylo možno zmíněné nařízení zneužívatí vytvořením hospodářského roku delšího než 12 měsíců, stanoví poslední věta § 3, že hospodářský rok 1941/1942, který podle ustanovení cit. paragrafu není podkladem pro vyměření přímých daní, nesmí býti delší 12 měsíců.

§ 4.

Ustanovení části druhé, čl. 1, odst. 3 zákona ze dne 2. července 1936, Sb. č. 226, kterým se mění a doplňuje zákon o přímých daních, použije se naposledv. jestliže daňová povinnost zanikla v kalendářním roce 1942. Pro zdanění důchodu, zisku nebo výtěžku za kalendářní rok 1943 platí však výlučně ustanovení §§ 1 až 3.

Ustanovení § 4 je opět jen důsledkem předpisu § 1.

Poplatníkům, jejichž daňová povinnost zanikla v kalendářním roce 1942, odepíše se tolik dvanáctin, kolik celých měsíců chybí ode dne zániku do konce tohoto roku. V roce 1943 nelze již tohoto ustanovení použití. Pro zdanění kalendářního roku 1943 platí výlučně ustanovení §§ 1 až 3 vl. nař. Sb. č. 6/1944, což značí, že pro zdanění tohoto roku nelze se v žádném případě dovolávati ustanovení předposlední věty části druhé, čl. 1, odst. 3 zákona Sb. č. 226/1936, která stanoví, že daň na berní rok, následující po roce zániku daňové povinnosti, se nevyměří.

Část II.

§ 5.

Účinná lítost.

(1) Trestnost činů, uvedených v §§ 186, 187, 188 a 191 zákona o přímých daních zaniká, jestliže vinník, dříve než naň došlo udání nebo než bylo zavedeno vyhledávání o trestním činu, aniž by mu bylo podnětem bezprostřední nebezpečí odhalení, u příslušného úřadu opraví nebo doplní své údaje nebo předloží dodatečně podání, k němuž byl podle zákona povinen a které opominul nebo se přizná k navádění nebo napomáhání a jestliže v přípa-

dech, uvedených v §§ 186, 187 a 188 daň, zkrácenou trestním jednáním nebo opominutím, po jejím vyměření zaplatí ve stanovené lhůtě u příslušného berního úřadu.

(2) Toto ustanovení použije se obdobně pro daň z obratu, upravenou vládním nařízením ze dne 25. září 1940, Sb. č. 314.

(3) § 204 zákona o přímých daních a § 28, odst. 1, č. 3 vl. nař. Sb. č. 314/1940 pozbývají platnosti.

Toto ustanovení mění úplně do základů dosavadní předpis § 204 zákona o přímých daních a z valné části i dosavadní předpis § 28, odstavec 1, čís. 3 vládního nařízení Sb. č. 314/1940 o dani z obratu.

Podle ustanovení § 204 zákona o přímých daních zanikala trestnost, jestliže vinník, dříve než proti němu bylo zavedeno trestní řízení podle § 213 cit. zák., u příslušného úřadu opravil nebo doplnil své údaje, nebo učinil dodatečně podání, k nimž byl podle zákona povinen a která opominul nebo oznámil, že se dopustil trestného činu. Nyní však nestačí, jestliže vinník u příslušného úřadu opraví nebo doplní své údaje nebo učiní dodatečně podání, k nimž byl podle zákona povinen a která opominul nebo oznámí, že se dopustil trestného činu. Tato »cesta do Canossy« zůstává ovšem i nadále samozřejmou podmínkou. Aby však se mohla setkat se zdarem, musí k ní dojíti dříve než příslušnému úřadu došlo na vinníka udání, že se dopustil trestného činu, resp. dříve než úřad (při čemž není nutno, aby se o trestním činu dověděl z udání osoby třetí, nýbrž na příklad na podkladě vlastních znalostí, podezření a pod.) zavedl vyhledávání o trestním činu. Nad to, tak či onak, pro účinnou lítost nesmí býti podnětem bezprostřední nebezpečí odhalení. Kromě toho v případech, uvedených v §§ 186, 187 a 188 zák. o přímých daních, je pro docílení beztrestnosti nutno, aby vinník zaplatil u příslušného úřadu a ve stanovené lhůtě zkrácenou daň. Jinými slovy, poplatník nedosáhne účinné lítosti, jestliže:

1. pro trestní čin, který hodlá účinnou lítostí odčiniti, došlo příslušnému úřadu již před tím udání;
2. nebo příslušný úřad již z téhož nebo jiného popudu (vlastní znalosti, podezření a pod.) zavedl vyhledávání o trestním činu;
3. nebo jestliže podnětem pro účinnou lítost bylo bezprostřední nebezpečí odhalení, i když nejsou dány předpoklady bodu 1 a 2.

Pokud vůbec je to možno, lze bezprostřední nebezpečí odhalení objektivně definovat jen velmi těžko. Na takové nebezpečí je proto nutno usuzovati jen podle jednotlivých, zvláště subjektivních, známek od případu k případu. Vždy však se považuje za bezprostřední nebezpečí odhalení, byla-li revisními orgány finanční správy u poplatníka započata revise. Po započetí revise orgány finanční správy není proto již možno docílit beztrestnosti na podkladě účinné lítosti.

Toto ustanovení platí také pro obor daně z obratu.

§ 6.

Splatnost.

§ 269, odst. 1 zákona o přímých daních, bude zníti:

»Přímé daně s přírážkami jsou splatny, pokud se nevybírají srážkou nebo pokud zákon jinak neustanovuje, předem ve čtyřech rovných splátkách a to 10. února, 10. května, 10. srpna a 10. listopadu.«

Podle dosavadního znění § 269, odst. 1 zákona o přímých daních byly přímé daně splatny čtvrtletně předem k 1. lednu, 1. dubnu, 1. červenci a 1. říjnu. Nové ustanovení posunuje splatnost ve prospěch poplatníka na 10. druhého měsíce každého čtvrtletí, t. j. na 10. února, 10. května, 10. srpna

a 10. listopadu. Toto ustanovení má pro poplatníky značnou výhodu, umožňující jim, aby nemusili odváděti čtvrtletní daňové splátky vždy hned prvního dne ve čtvrtletí, tedy v době, kdy je zatěžují jiné platby — ať již z titulů veřejno- či soukromoprávních — vázané pravidelně na čtvrtletí (ku př. nájemné a pod.). Zvláště výhodné je pro poplatníky daně činžovní, kteří musili až dosud platiti daň dříve než vybrali nájemné — museli tedy do jisté míry uvěřovati finanční správě — nechtěli-li se vydati následkům, s nimiž zákon spojuje pozdní odvedení daňových splátek (placení přírážky pro zmeškání podle vl. nař. Sb. č. 12/1943).

§ 7.

V y k o n a t e l n o s t.

§ 271 zákona o přímých daních bude zníti:

»Jestliže platby předem, splatné podle § 269, odst. 1 a 2, odst. 4, věta třetí a odst. 5, a daně s přírážkami, splatné podle § 269, odst. 3, odst. 4, věta první a druhá, a odst. 6 a 7, nebyly uhrazeny do dne splatnosti, jsou vykonatelné a budou vymáhány i s příslušenstvím donucovacím řízením (§§ 343 a následující zákona o přímých daních). Není-li stanoven den splatnosti, nýbrž jen lhůta, do které daň s přírážkami a příslušenstvím má býti zaplacená, nastane jejich vykonatelnost a vymáhání, jakmile projde lhůta.«

Podle tohoto ustanovení jsou přímé daně, pokud se nevybírají srážkou nebo pokud zákon neustanovuje jinak, vykonatelné současně se splatností daně. Toto nově patřeni může se snad zdáti zhoršením proti dosavadnímu stavu. Ve skutečnosti však nejde o zhoršení, nýbrž naopak o zlepšení. Je sice pravda, že podle ustanovení § 271, odst. 1, zákona o přímých daních, ve znění zákona Sb. č. 226/1936, byly daně vykonatelné až 15. dne onoho měsíce, který následuje po dni jejich splatnosti, t. j. 15. února, 15. května, 15. srpna a 15. listopadu, nesmí však býti přehlédnuto, že vládním nařízením ze dne 12. června 1941 Sb. č. 231 byla vykonatelnost daní stanovena na 10. dne toho měsíce, na jehož počátku byly splatny. Znamená-li tedy nové ustanovení zkrácení lhůty pro vykonatelnost oproti zákonu Sb. č. 226/1936 o pět dní, prodlužuje ve skutečnosti tuto lhůtu — v důsledku zavedení nové lhůty pro splatnost — o celý měsíc proti dosavadnímu stavu, platnému podle vl. nař. Sb. č. 231/1941.

Podstatná změna oproti dosavadním předpisům spočívá ovšem v tom, že byla odstraněna lhůta mezi dnem splatnosti a vykonatelnosti, takže nyní jsou daně vykonatelné již tím dnem, kdy uplyne lhůta pro jejich splatnost.

§ 8.

D a ň k o r p o r a č n í a v ý d ě l k o v á d a ň k o r p o r a c í.

Tam, kde se v zákoně o přímých daních mluví o zvláštní dani výdělkové, nastupuje na její místo daň korporální a výdělková daň korporací.

Ustanovení § 8 vyplývá z nahrazení zvláštní daně výdělkové daní korporální a výdělkovou daní korporací, zavedenou vl. nař. Sb. č. 4/1944.

Č á s t I I I.

Z á v ě r e č n á u s t a n o v e n í.

§ 9.

§§ 1 až 4, 6 až 8 tohoto nařízení nabývají účinnosti 7. dne a § 5 30. dne po vyhlášení. Toto nařízení provede ministr financí.

Poněvadž nové ustanovení o účinné lítosti je značně přísnější dosavadního, byla lhůta, v níž § 5 nabude účinnosti, na rozdíl od obvykle užívaných

sedmi dnů, prodloužena na třicet dnů. V této době mohou poplatníci využítí dosavadních předpisů o účinné lítosti k případné opravě svých snad nesprávných nebo neúplných údajů. Později bude možná účinná lítost jen za podmínek nově upravených v § 5.

Ke konci chtěl bych se ještě v krátkosti zmíniti o důvodech, které vedly k vydání vládního nařízení ze dne 5. ledna 1944 Sb. č. 6.

Podle zákona o přímých daních vyměřovaly se daně přímé na každý berní rok z důchodu, zisku nebo výtěžku dani podrobeného, jehož bylo dosaženo v kalendářním roce, předcházejícím roku, na který se daň vyměřuje. Do této zásady »berního roku« byl však učiněn průlom, když po říšskoněmeckém vzoru byla nově upravena daň důchodová (vl. nař. Sb. č. 233/1943) a k ní se připínající daň ze mzdy (vl. nař. Sb. č. 105/1943) a daň z kapitálových výtěžků (nař. min. fin. Sb. č. 259/1943). Tyto daně jsou vybudovány pro zdanění za týž rok. Kromě již zmíněných daní byla nově zavedena daň korporeční a výdělková daň korporací (vl. nař. Sb. č. 4/1944), nahrazující dosavadní zvláštní daň výdělkovou. I tato daň jest zbudována na týchž zásadách jako nová daň důchodová. Z dosavadního souboru přímých daní, které byly upraveny zákonem o přímých daních, po předchozím zrušení daně rentové a daně z vyššího služného (vl. nař. Sb. č. 234/1943), zůstávají tedy všeobecná daň výdělková, daň pozemková a daň domovní. Aby v oboru přímých daní nebyla »dvojitá kolej«, to jest zdanění na »berní rok« u daní všeobecné výdělkové, pozemkové a domovní, a zdanění za »vyměřovací období« u daní důchodové (včetně daně ze mzdy a daně z kapitálových výtěžků), korporeční a výdělkové daně korporací, bylo nutno praxi usměrniti.

Přechod od berního roku k vyměřovacímu období vyžadoval by změny na mnoha místech zákona. Poněvadž pro nedostatek času nebylo možno provést všechny změny nominatim již nyní, bylo vydáno zatím vládní nařízení Sb. č. 6/1944, které až do úplného uspořádání upravuje formální ustanovení zákona o přímých daních, aby odpovídala aspoň zhruba změnám, které nastaly v materii jednotlivých daní.

Ustanovení o účinné lítosti, které poněkud vybočuje z rámce předmětného vládního nařízení, bylo sem zařazeno, poněvadž finanční správa chtěla se přizpůsobiti i zde říšskoněmecké osnově (§ 410 říšského dávkového řádu).

Je tedy vládní nařízení Sb. č. 6/1944 jen jakýmsi provisoriem než dojde k celkovému novému uspořádání materiální části zákona o přímých daních (jde zvláště o všeobecnou daň výdělkovou), po jehož provedení lze očekávati, že dojde k větší úpravě i formálních předpisů (hlava IX.) tohoto zákona.

Karel Scheinpflug:

ZÁLOHA K VYROVNÁNÍ KOLÍSAJÍCÍ ROČNÍ POTŘEBY.

I.

VI. nař. z 25. V. 1943 č. 145 Sb., jímž provádí se a mění vl. nař. z 16. XII. 1942 č. 411 Sb. o oceňování majetku pro účely daňové, pojednává v čl. 30, odst. 4 o odpočitatelných rezervách. K tomu vydal ministr financí v dohodě s ministrem hospodářství a práce výnos z 8. května 1943 č. 26.397/43-III/4, který určuje jako odčitatelné dluhy při ocenění majetku soukro-